

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до організації самостійної роботи студентів
з вивчення дисципліни
«Публічне управління та адміністрування»
для студентів спеціальностей
«Менеджмент» і «Публічне управління та
адміністрування»
всіх форм навчання

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до організації самостійної роботи студентів
з вивчення дисципліни
«Публічне управління та адміністрування»
для студентів спеціальностей
«Менеджмент» і «Публічне управління та
адміністрування»
всіх форм навчання

Вінниця
ВНТУ
2019

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 11 від 20.06.2019 р.)

Рецензенти:

В. В. Зянько, доктор економічних наук, професор

О. В. Мороз, доктор економічних наук, професор

Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування» для студентів спеціальностей «Менеджмент» і «Публічне управління та адміністрування» всіх форм навчання / Уклад. : А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, О. М. Хошаба. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 39 с.

Методичні вказівки містять опис навчального навантаження дисципліни «Публічне управління та адміністрування», зміст дисципліни в розрізі тем лекцій та практичних занять. Наводяться кросворди для самостійного виконання, питання для самоконтролю.

Методичні вказівки призначені для студентів управлінського фахового спрямування, представників місцевих органів влади та самоврядування, широкого кола зацікавлених осіб.

ЗМІСТ

1 Загальні положення.....	4
2 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	5
3 Завдання для самостійного опрацювання.....	7
Тема 1	7
Тема 2	11
Тема 3	17
Тема 4	23
Тема 5	27
Тема 6	31
Тема 7	35

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Розбудова системи управління державою та рух України до євроінтеграційних орієнтирів зумовлює нагальну потребу впровадження принципів та стратегій публічного адміністрування в діяльність владних структур, вимагаючи від них високої результативності функціонування та якості сервісів, які надаються суспільству. Вирішення окреслених вище завдань потребує покращення організації роботи інститутів державного управління та місцевого самоврядування, спричинює посилення вимог до професійності управлінської еліти.

Досягнення стратегічних цілей формування громадянського суспільства викликає потребу оновлення механізму публічного управління. Принципові зміни механізмів прийняття рішень у публічному адмініструванні можуть бути досягнуті завдяки інноваціям в системі підготовки управлінців сучасного рівня, які будуть спроможні творчо мислити, аналізувати складні економічні, політичні і соціальні процеси, систематизувати практичний досвід публічного управління розвинених країн, обґрунтовувати стратегії і тактики публічних дій.

Ці та інші чинники обґрунтовують необхідність і доцільність вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування». Курс «Публічне управління та адміністрування» є базовим у системі підготовки студентів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та 073 «Менеджмент», що визначається його системністю в опануванні знаннями, уміннями та навичками. Зміст дисципліни об'єднує професійно-теоретичні знання та практику реалізації форм, елементів (складових) системи організації роботи державного управлінця та менеджера сучасного рівня з метою підвищення ефективності підготовки фахівців.

Методичні вказівки до організації самостійної роботи з вивчення дисципліни «Публічне управління та адміністрування» мають на меті узагальнити набуті теоретичні знання та надати допомогу в організації самостійної роботи студентів з вивчення навчального матеріалу, підготуватися до складання іспиту з дисципліни.

Основними формами самостійної роботи студентів є підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних); виконання завдань з дисципліни протягом семестру; робота над окремими темами дисципліни, які згідно з робочою навчальною програмою винесені на самостійне опрацювання студентами; підготовка до всіх видів контрольних випробувань (надання відповідей на контрольні запитання, робота з навчальними тестами, розв'язання задач тощо); участь у науковій роботі кафедри; участь у наукових і науково-практичних конференціях; підготовка до підсумкової державної атестації.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Методологія досліджень та теорія публічного управління та адміністрування.

Публічне управління та адміністрування: суть, зміст, суб'єкти та об'єкти, дефініції, категорії публічного управління та адміністрування. Принципи та види публічного управління. Методологія публічного управління та адміністрування: форми та методи. Закономірності, тенденції та історія розвитку публічного управління та адміністрування. Специфіка української моделі публічного управління та адміністрування.

Тема 2. Основні наукові підходи до публічного управління.

Основні наукові підходи до формування концепції управління в суспільстві. Базові моделі науково обґрунтованого публічного управління та адміністрування. Синергетичні прояви у процесах публічного управління та адміністрування.

Тема 3. Теоретико-методологічні та організаційні основи електронного урядування.

Теоретичні засади електронного урядування. Основи та стратегії реалізації електронного урядування. Електронний документообіг та захист інформації. Електронна демократія: зміст, функції та інструментарій. Захист інформаційного простору у процесах публічного управління та адміністрування.

Тема 4. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки.

Національна безпека як важлива складова публічного управління та адміністрування. Суб'єкти забезпечення національної безпеки, їх функції та повноваження. Публічне управління у сфері національної безпеки як система та специфічний вид державно-управлінської діяльності.

Забезпечення національної безпеки в системі публічного управління та адміністрування. Особливості управління інформаційною безпекою в системі ЗНБ під час інформаційної війни. Аналіз існуючих інформаційних моделей захисту інформації в публічному управлінні та адмініструванні.

Тема 5. Місцеве самоврядування в публічному управлінні та адмініструванні.

Органи місцевого самоврядування: функції, повноваження та організаційна структура. Децентралізація як ключовий фактор забезпечення ефективності місцевого самоврядування. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в Україні. Комунальна

власність як матеріальна основа місцевого самоврядування та особливості управління нею. Досвід муніципального управління в зарубіжних країнах.

Тема 6. Публічне управління та адміністрування у соціальній сфері.

Суть та основні моделі соціальної політики. Державні соціальні стандарти як основа нормативно-правового забезпечення соціальної політики. Диференціація соціальної політики в регіональному аспекті. Методологічні підходи до оцінки рівня життя населення.

Тема 7. Інститути і процеси публічного управління.

Інститути публічного управління. Феноменологія і методологія попередження та подолання політико-управлінських конфліктів. Суть і зміст, складові, чинники трансформації інститутів і процесів публічного управління. Публічна влада територіальних публічних колективів. Суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відносини. Повноваження суб'єктів та об'єктів. Контроль у публічному управлінні.

3 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ І ТЕОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

1.1 Публічне управління та адміністрування: суть, зміст, суб'єкти та об'єкти, дефініції, категорії публічного управління та адміністрування.

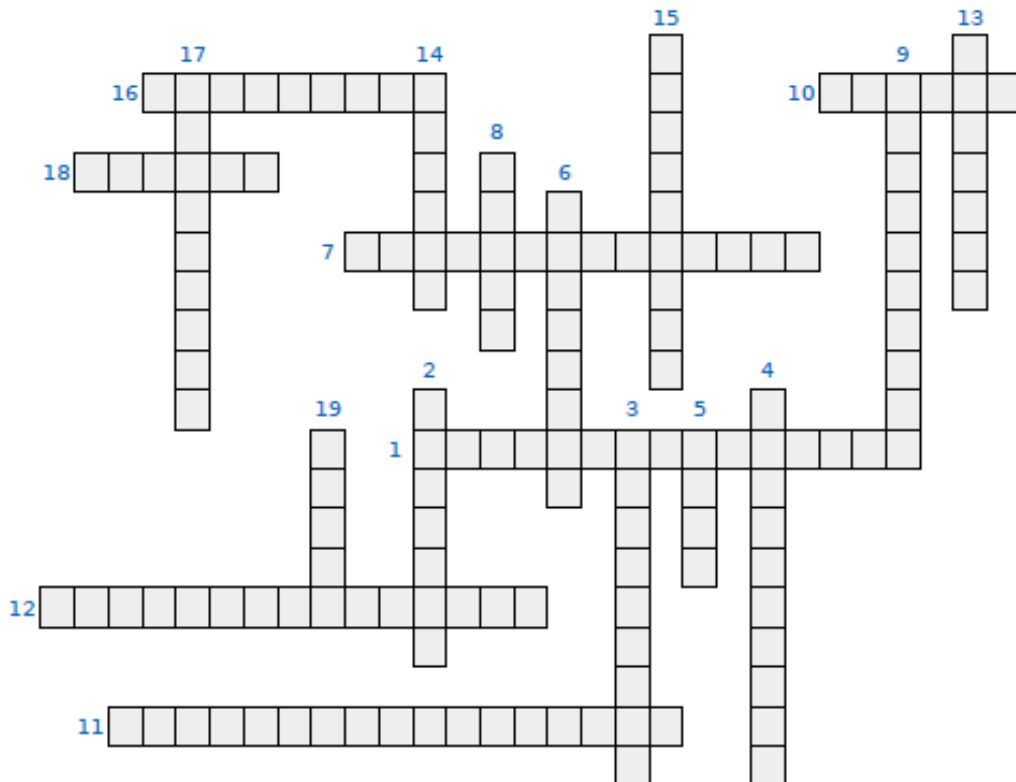
1.2 Принципи та види публічного управління.

1.3 Методологія публічного управління та адміністрування: форми й методи.

1.4 Закономірності, тенденції та історія розвитку публічного управління та адміністрування.

1.5 Специфіка української моделі публічного управління та адміністрування.

Кросворда № 1

1. ... – це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з фізичними та юридичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та інших нормативних документів і виконання основних функцій.

2. Популярними є спроби визначити закономірності та особливості посткомуністичної модернізації в окремих країнах, для чого використовуються такі інструменти як універсальні та ... -зорієнтовані порівняння.

3. ... управління – це свідомий і цілеспрямований вплив на суспільну систему загалом або на окремі її елементи, для здійснення якого існують спеціальні управлінські підсистеми, і їх основною функцією є регулювання, управління та урядування.
4. ... значення методу робить можливою верифікацію гіпотез.
5. Г... – це організація та спрямування ресурсів з метою досягнення бажаного результату.
6. ... управління є способом функціонування і реалізації публічної влади з метою становлення і розвитку держави, її адміністративно-територіального устрою, порядків, правил, притаманних їй суспільних сфер, галузей та відносин.
7. Використання ... методів – експерименту, моделювання та прогнозування полегшує перехід від аналізу та синтезу до вироблення теоретичних підходів, сприяє розумінню можливості чи, навпаки, неможливості застосування того чи іншого іноземного підходу в умовах нашої держави.
8. У загальноприйнятому розумінні ... означає спосіб, прийом практичного здійснення дій.
9. Термін « ... » може використовуватися по відношенню до соціуму як цілісного, якщо йдеться про його впорядкування, регулювання та спонукання до руху в бажаному напрямку.
10. П. ... - управління є особливим видом діяльності, що перетворює неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану та продуктивну групу.
11. Розглядаючи саме поняття «публічне управління» варто звернути увагу на те, що зміст його відображається у дуже різних підходах вчених сучасності та минулого, оскільки проблематика його є ... .
12. Дослідження у публічному управлінні відбуваються на двох рівнях пізнання: ... та емпіричному.
13. ... є основним елементом політичної системи суспільства, що здійснює управління ним, забезпечує охорону його економічної та соціальної структур, упорядковує та уможлиблює його безпеку.
14. Десмонд ... вперше ввів термін «публічне управління».
15. Важливим є такий специфічний метод – ... , який дозволяє проаналізувати розвиток України порівняно із іншими державами, виявити спільне та особливе, встановити причинно-наслідкові зв'язки порівняльний аналіз, який поєднується із синтезом та узагальненням.
16. Г. ... – менеджмент, суспільне управління та суспільне самоуправління пов'язані між собою тим, що їх об'єктом є безпосередньо саме суспільство, але різняться вони за рівнем та характером організованості.
17. ... – методологічне значення – дозволяє виявляти схожість та різницю між політичними явищами.
18. А. ... – публічне управління – це досягнення його цілей з максимально можливим використанням усіх наявних публічних ресурсів.
19. Публічна ... , є інструментом забезпечення існування держави та досягнення її цілей.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 1

1. Які поняття є ключовими для розуміння суті та особливостей публічного управління та адміністрування?
2. Дайте трактування поняття «публічне адміністрування».
3. Охарактеризуйте поняття «держава» та «публічна влада».
4. Дайте сучасне визначення поняття «публічне управління».
5. Хто вперше ввів у науковий вжиток термін «публічне управління» і що він розумів під цим?
6. У чому полягає відмінність між поняттями «державне управління та «публічне адміністрування»?
7. Що є критеріями «публічності» організації?
8. Поясніть, чим відрізняється публічне управління від менеджменту.
9. Які завдання стоять перед наукою публічного управління та адміністрування?
10. Що є об'єктом та предметом дослідження теорії публічного управління?
11. Назвіть основні періоди розвитку публічного адміністрування.
12. Які погляди є характерними для ранніх періодів розвитку публічного адміністрування?
13. Хто є яскравими представниками останніх періодів розвитку публічного адміністрування? Якими є їх основні наукові доктрини?
14. Як можна характеризувати чинну модель публічного управління та адміністрування в Україні?
15. Якими є основні форми публічного управління в Україні? Розкрийте їх призначення.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 1

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016. № 4. С. 43.
2. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266.
3. Гаман-Голутвина О. В. Меняющаяся роль государства в контексте реформ государственного управления: отечественный и зарубежный опыт. *Полис. Политические исследования*. 2007. № 4. С. 27.
4. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І.С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Київ : КНУКіМ, 2016. 167 с.

5. Бакуменко В. Д., Тимцуник В. І. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр підготовки навчально-методичних видань КНТЕУ, 2012. 334 с.
6. Дзюндзюк В. В., Мельтюхова Н. М. та ін. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. 306 с.
7. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. та ін.; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
8. Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Публічне адміністрування» / Укладач Л. М. Сакун. Кременчук : Видавничий відділ Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, 2018. 79 с.
9. Воронкова В. Г., Кіреєва О. М. Філософія американської школи державного управління: еволюція розвитку та основні характеристики. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2013. № 54. С. 5–18.
10. Публічне адміністрування : опорний конспект лекцій для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» ступеня освіти магістр / Укладачі О. Є. Чатченко, О. П. Ткаченко. Х. : ХДУХТ, 2017. URL: http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3471/1/2017_%D0%BF%D0%BE%D0%B7.160.pdf.

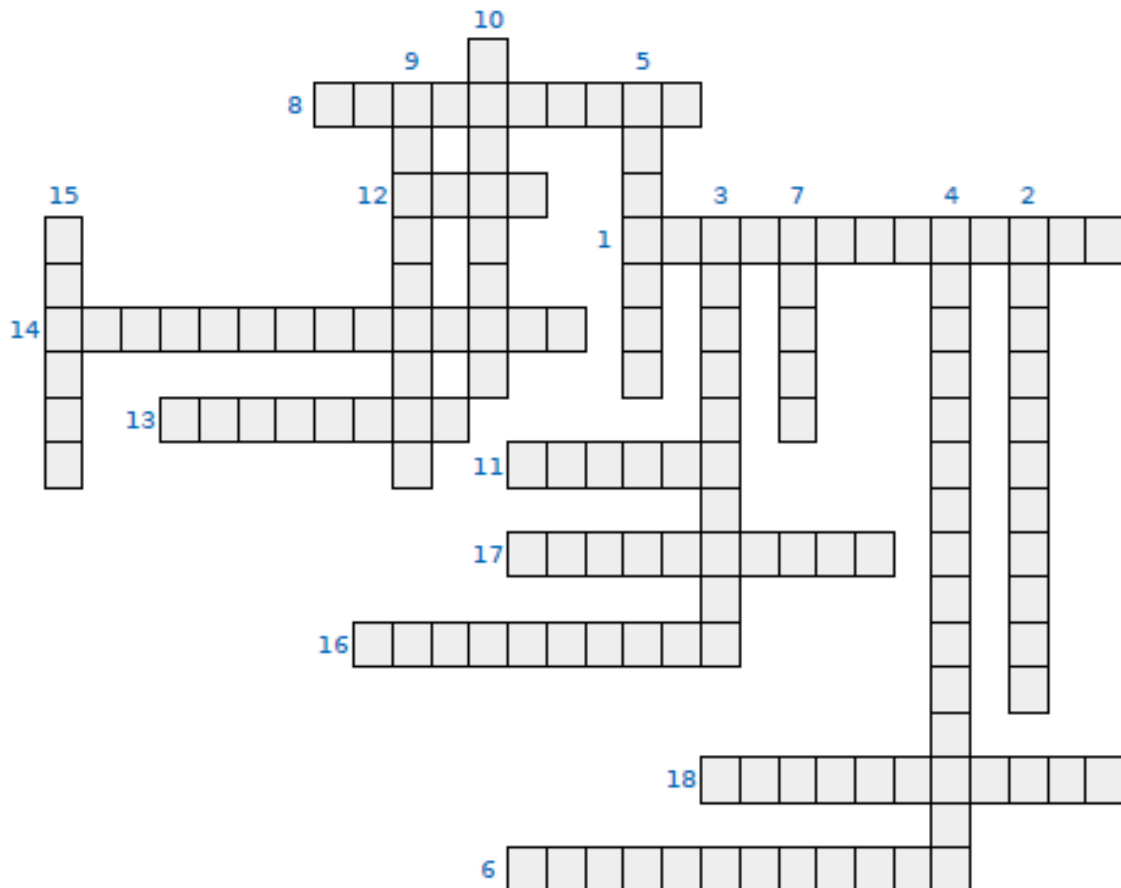
ТЕМА 2. ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1 Основні наукові підходи до формування концепції управління в суспільстві.

2.2 Базові моделі науково обґрунтованого публічного управління та адміністрування.

2.3 Синергетичні прояви у процесах публічного управління та адміністрування.

Кросворд № 1

1. ... персонал – керівники, працівники апарату управління, спеціалісти організацій, підприємств та їх структурних підрозділів.

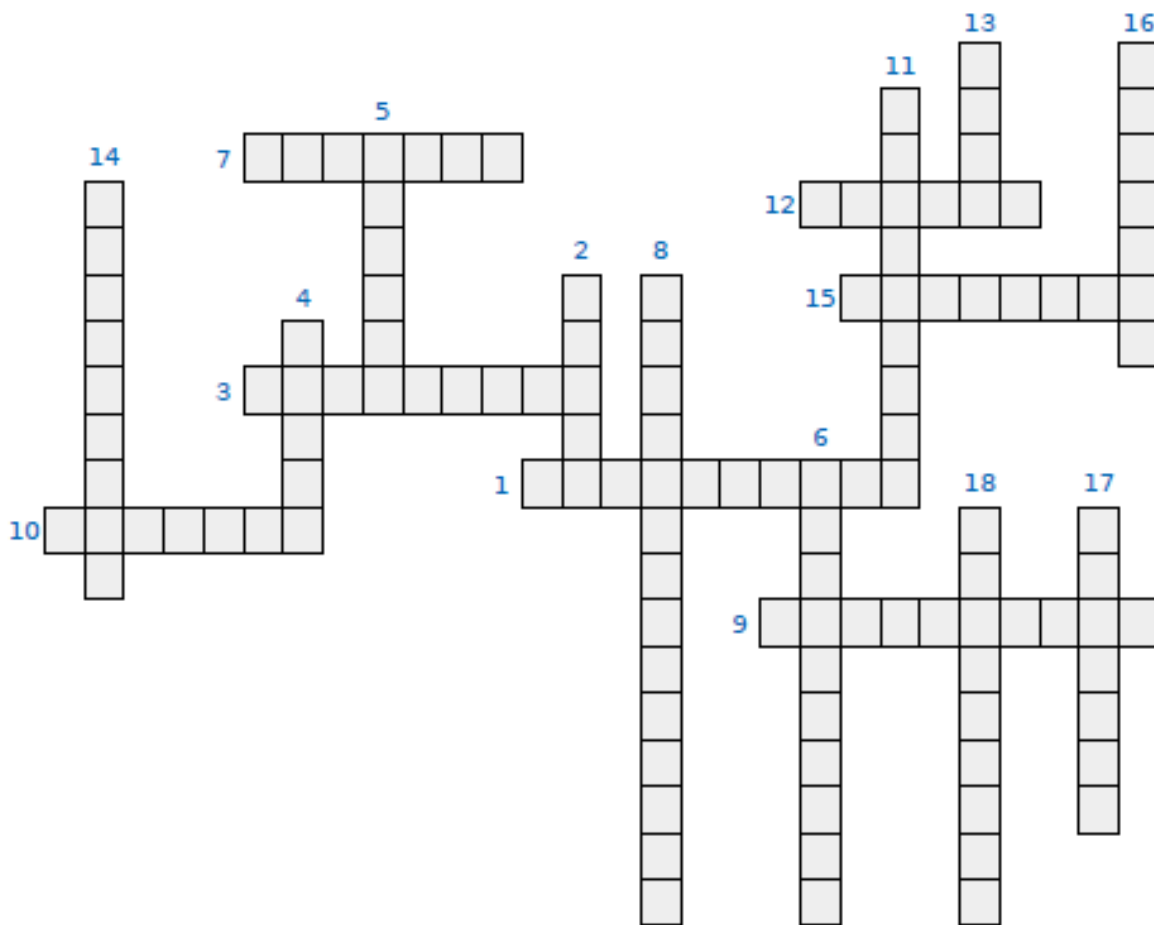
2. Владні, управлінські повноваження і обов'язки суб'єкта управління визначаються документами, які є основними для даного суспільного колективу. Для держави, а отже суспільства, таким документом є ... .

3. На Заході історично першим розвинувся ліберально- ринковий підхід до публічного адміністрування, у 90-ті роки ХХ століття з'явилася теорія політичних мереж, а на початку ХХІ століття була сформульована концепція « ... адміністрування».

4. ... – це управління всередині колективу, що не відокремлене від нього.

5. ... система – це сукупність органів управління й управлінських працівників з певними масштабами своєї діяльності, компетенцією та специфікою виконуваних функцій.
6. ... – добровільна участь населення в урядових проектах і заходах місцевого самоврядування.
7. ... – це здатність і можливість того, хто нею володіє, за допомогою авторитету, і (або) заохочення, і (або) примусу впливати на дії інших.
8. Оскільки « ... » – «загальна справа», «справа громади», то саме цій «публіці», тобто народові мають служити й бути підпорядковані усі державні служби та політика, яку вони здійснюють.
9. ... управління – це свідомий і цілеспрямований вплив на суспільну систему загалом або на її елементи, для здійснення якого існують спеціальні управлінські підсистеми, і їх основною функцією є регулювання, управління, урядування.
10. ... влада – це влада, виділена з суспільства і яка не збігається з населенням країни. Це вольове відношення між людьми з приводу організації їхньої сумісної діяльності, вироблене на основі спільного інтересу.
11. ... – встановлений засновником організації обсяг правил, що регулюють її правовий стан, відносини, пов'язані з внутрішнім управлінням, стосунки з іншими організаціями чи громадянами.
12. У системі управління найважливіше значення мають його ... .
13. ... організоване суспільство – це теж колектив в рамках країни, як є колективом і артіль старателів або товариство нумізматів.
14. Найбільш всеосяжний ... колектив – міжнародне співтовариство, рішення від його імені приймає Організація Об'єднаних Націй.
15. У країнах мусульманського фундаменталізму, таких як Іран, Саудівська Аравія, Катар, Оман, величезну роль в управлінні поведінкою населення відіграє релігія, так Коран виконує роль основного закону, він вище конституції, існує релігійна поліція моралі – ... .
16. ... управління – це процес вольового впливу суб'єкта на об'єкт із заздалегідь заданою, усвідомленою суспільно значущою метою, яке підтримує або змінює положення, поведінку, властивості об'єкта і його зв'язки з суб'єктом в громадському колективі.
17. А для відтворення нових конотацій у терміні «врядування» як «governance» можна запропонувати словосполучення «публічне ... », що наголошує на залученні до управлінської діяльності переважної більшості суб'єктів, її виході за межі уряду.
18. Шляхом голосування на ... громадяни можуть прийняти конституцію чи інший закон.

Кросворд № 2

1. Оскільки « ... » – «загальна справа», «справа громади», то саме цій «публіці», тобто народові мають служити й бути підпорядковані усі державні служби та політика, яку вони здійснюють.
2. Видатний німецький філософ і поет ... – функції це перетворення призначення у дії.
3. В. ... та Ю. Сурмін, відзначаючи проблему різноманітності методології державного управління, вказують також, що її можна розглядати як множину, у якій виділяються близькі одна одній підмножини, які містять принципи, норми, парадигми, теорії, категорії і т. п.
4. Питаннями, що потребує поглибленого вивчення, визнано, насамперед, використання нових інструментів управління у системі, а найважливішою передумовою – зростання ролі фахівців. Цю проблему в Україні ґрунтовно аналізує Л. ... .
5. Різницю у вивченні стабільної системи та процесів її становлення обґрунтував ще у 70-х роках ХХ століття Д. ... , а у 90-х роках він відзначив умови створення теорії переходу від авторитаризму до демократії.
6. Г. ... відзначає, що у дослідженнях публічної адміністрації використовуються, насамперед, методи властиві для соціології (опитування, анкетування, висновки тощо); експерименти; статистичні дослідження, в тому числі порівняльні та історичні дослідження.

7. Концепція « ... врядування» наповнює поняття врядування, яке, безумовно, не обмежується «державним управлінням як адмініструванням», гуманітарною та соціальною складовою.
8. На сьогодні доведено, що мотивація на багато менше впливає на результат, ніж ... .
9. На Заході історично першим розвинувся ліберально- ринковий підхід до публічного адміністрування, у 90-і роки ХХ століття з'явилася теорія політичних мереж, а на початку ХХІ століття була сформульована концепція « ... адміністрування».
10. Популярними є спроби визначити закономірності та особливості посткомуністичної модернізації в окремих країнах, для чого використовуються такі інструменти як універсальні та ...-зорієнтовані порівняння.
11. Безліч та несинхронізованість циклів управління утворює динамічний хаос й перетворює соціальну систему на дисипативну, яка, за певних умов незбалансованого невдалого управління, може перейти в стан, так званого, «дивного ... », з якого дуже важко виходити.
12. Ю. ... , найбільш перспективним є концептуальний синтез на основі системної інтеграції напрацьованих підходів, а найважливішою недослідженою проблемою української модернізації є питання про її терміни.
13. Закон У. ... - для ефективного управління суб'єкт управління повинен мати різноманітність не менше об'єкта управління.
14. Широко відоме твердження теоретика політики Г. ... , що теорія має базуватися на апіорних та абстрактних твердженнях, а не на емпіричних і прагматичних, на наш погляд, спростовується життям.
15. О. ... , кожную систему людської діяльності в глобальному вимірі принципово можна створювати лише на базі інформаційно-інтелектуального ресурсу як найбільшого чинника цивілізаційного поступу.
16. Методологічні аспекти модернізації публічної адміністрації аналізує відомий вчений А. ... , який відзначає особливе значення проблеми управління людськими ресурсами.
17. О. ... , - «стратегія визначає структуру».
18. Функція ... спрямована на підвищення ефективності процесу управління за рахунок, з одного боку, стимулювання зацікавленості персоналу до праці, а, з іншого – врахування найкращим чином розумових можливостей працівників.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 2

1. Дайте визначення поняттям «громадське управління» і «державно організоване суспільство».
2. Поясніть, чи є публічне управління структурним і чому.
3. Чим відрізняється територіальний колектив від колективу, створеного на громадських засадах?
4. Назвіть види публічної влади та її приклади.

5. Охарактеризуйте прямі та зворотні зв'язки під час реалізації процесу публічного управління та адміністрування.
6. Розкрийте глобальні та локальні цілі публічного управління.
7. Який зміст циклічної моделі публічного адміністрування?
8. Поясніть взаємозв'язки між особистостями під час координації та субординації.
9. Чи має функція мотивації у публічному управлінні ті самі цілі, що і у менеджменті загалом? Поясніть їх.
10. Охарактеризуйте, згідно з критеріями розмежування, скандинавську, англосаксонську, континентальну та південно-європейську моделі соціальної політики держави у Європі.
11. До якої моделі соціальної політики належить Україна? Обґрунтуйте свою відповідь.
12. Що таке синергетика? Чому її доцільно розглядати в аспекті публічного управління державою?
13. Які можуть бути прояви синергії у публічному управлінні?
14. Назвіть приклади синергетичних ефектів в економічній, соціальній і політичній сферах.
15. Яким чином має здійснюватися розвиток демократичних процесів у суспільстві?

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 2

1. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Київ : КНУКіМ, 2016. 167 с.
2. Бакуменко В. Д., Тимцуник В. І. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр підготовки навчально-методичних видань КНТЕУ, 2012. 334 с.
3. Дзюндзюк В. В., Мельтюхова Н. М. та ін. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. 306 с.
4. Торкатюк В. І., Мураєв Є. В., Соболева Г. Г., Світлична Т. І., Гнатченко Є. Ю. Синергетичний ефект сталого розвитку регіонів. *Формування економічних структур землеустрою, будівництва та управління нерухомістю: стан, проблеми, рішення*. Зб. матер. доп. учасн. конференції. 2013. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/37901/1/17-19.pdf> (дата звернення 2.05.2019).

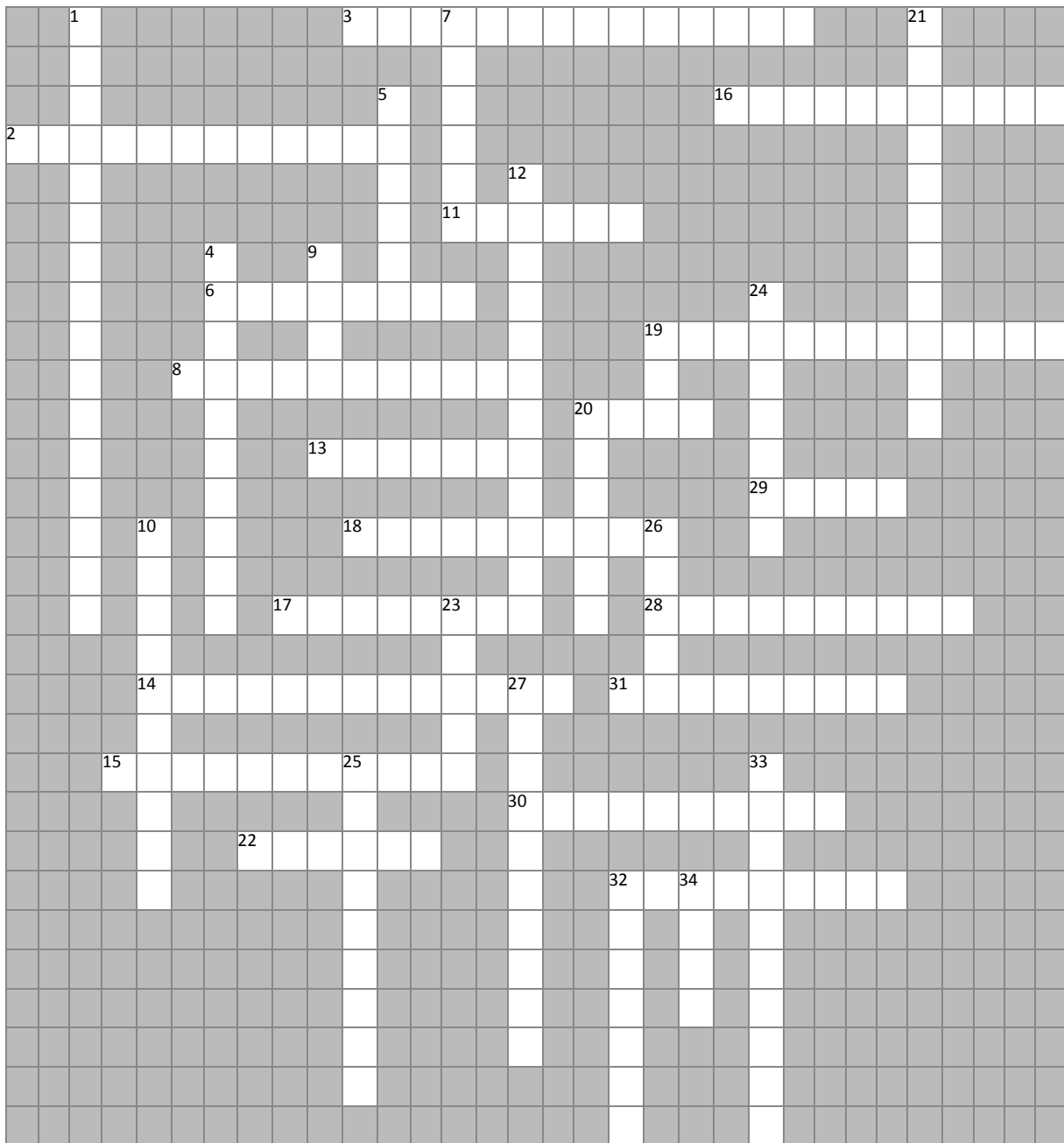

5. Геєць В. М. Національна інноваційна система та інноваційно-інвестиційна діяльність. В кн.: Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. Київ: Ін-т екон. прогноз. : Фенікс, 2003. 385 с.
6. Решетило В. П. Рыночный потенциал финансовых институтов и синергизм его реализации. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія*. Харків. 2004. № 630.
7. Решетило В. П. Економічна синергетика формування ринкового трансформаційного потенціалу в перехідних системах. *Економіка: зб. наук. праць*. За ред. акад. АПН України І. Ф. Прокопенка. Харків : ХДПУ, 2003. 234 с.
8. Евстигнеева Л. Преодоление третьего пути. *Вопросы экономики*. 2006. С. 33–35.
9. Осипов Ю. М. Философия хозяйства. В 2-х кн. : уч. пособ. Москва : Юристъ , 2001. 624 с.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития : уч. пособ. Москва : Прогресс, 1982. 278 с.

ТЕМА 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

- 3.1 Теоретичні засади електронного урядування.
- 3.2 Основи та стратегії реалізації електронного урядування.
- 3.3 Електронний документообіг та захист інформації.
- 3.4 Електронна демократія: зміст, функції та інструментарій.
- 3.5 Захист інформаційного простору у процесах публічного управління та адміністрування.

Кросворд № 1

По горизонталі:

2. ... безпека – найважливіший елемент системи безпеки публічного управління та адміністрування.

3. Електронне ... – відповідні органи влади через глобальну мережу Інтернет звертаються до своїх громадян із проханням отримання інформації щодо їхньої особистої думки з реалізації деякої політики чи обговорення рішень.

6. Важливим аспектом процедурного та програмного рівнів протидії загрозам інформаційної безпеки у таких процесах є формування ... безпеки, яка в організаціях, підключених до систем е-урядування, є сукупністю принципів, правил, процедур і практичних рішень у галузі інформаційної безпеки, які регулюють керування, захист та розподіл інформації, що захищається.

8. Державна політика розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування має базуватися на принципах співробітництва та ... , що передбачає контроль дій держави збоку суспільства і бізнесу, унеможлиблює застосування командно-адміністративних моделей та директивних механізмів державного управління, нерівноправних взаємовідносин держави з іншими суб'єктами процесу та між собою.

11. Електронна ... – активна ... громадян на основі підтримки зворотного зв'язку за допомогою сучасних ІКТ у процесі прийняття рішень і реалізації політики.

13. Інформаційна ... (у контексті безпосередньої діяльності із захисту інформації) є комплекс заходів, що спрямовані на забезпечення захищеності інформації від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, руйнування, внесення змін, ознайомлення, перевірки, запису чи знищення даних.

14. До найважливіших закордонних нормативно-правових актів у сфері становлення публічного управління, що діють на цей час, відзначають Резолюції ООН про «Створення глобальної культури кібербезпеки щодо захисту найважливіших інформаційних ... » та про «Досягнення в сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки».

15. Державна політика розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування має базуватися на принципах співробітництва та ... , що передбачає контроль дій держави збоку суспільства та бізнесу, унеможлиблює застосування командно-адміністративних моделей та директивних механізмів державного управління, нерівноправних взаємовідносин держави з іншими суб'єктами процесу і між собою.

16. Електронний парламент охоплює ... гілку влади.

17. Першими законами, які прийнято в Україні щодо електронного документообігу, були: «Про електронний документ та електронний документообіг» (2003 р.) і «Про електронний ... підпис» (2003 р.).

18. Класична теорія менеджменту у секторі державного управління застосовувалася на практиці через модель ... адміністрування.

19. Особливої шкідливості набувають загрози у ... , оскільки вони є постійно змінюваними.

20. Для координації реалізації Стратегії створено Координаційну ... , до роботи якої мають залучатися представники відповідних центральних органів виконавчої влади).

22. Для органів публічного адміністрування особливої актуальності набуває використання проривних технологій і тенденцій, таких як Інтернет речей, ... технології,

мобільні пристрої та контроль за ризиками, що виникають в системі електронного урядування.

28. Якщо електронний документ надсилається кільком адресатам то кожен з його примірників вважається ... електронного документа.

29. Відкрита ... – це така ..., де бізнес, організації громадянського суспільства та громадяни можуть: «знати» – одержувати відповідну та зрозумілу інформацію; «отримувати» – користуватися державними послугами та взаємодіяти з урядом; «створювати» – брати участь у процесах прийняття рішень.

30. електронна ... – комплекс інструментів, в яких персональні комп'ютери, ноутбуки, смартфони та загальнодоступні мережі використовуються для розвитку і захисту основних демократичних цінностей, таких, як розповсюдження інформації та комунікація, участь громадян у процесах прийняття рішень, об'єднання інтересів громадян.

31. Електронна держава охоплює ... гілку влади.

32. Максимальна ... – її суттю є персоналізація механізмів надання послуг та їх відповідність потребам споживачів.

По вертикалі:

1. ... є зворотною стороною прозорості та відкритості й стосується специфіки життєдіяльності громадянина, суспільства та держави.

4. Електронне ... охоплює інститути громадянського суспільства та всю систему взаємовідносин між суб'єктами публічної політики.

5. Правовою основою розроблення та реалізації Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні стали Конституція України та Закон України «Про Основні ... розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки».

7. Електронне правосуддя охоплює ... гілку влади.

9. Масштабне протікання процесів публічного управління, пов'язаних із проявом небезпеки та можливістю завдання збитків, виявляється у вигляді інформаційних ... , масштаби яких у наш час набули величезних розмірів і специфічних форм прояву.

10. Типізація та ... в електронному урядуванні дає можливість вирішити не лише проблему сумісності різних її складових, але й суттєво зменшити витрати на їх розроблення, впровадження та експлуатацію, підвищити надійність системи, а найголовніше – забезпечити безперешкодний обмін інформацією та сервісами між системами.

12. Найбільш ефективним рівнем протидії загрозам і створення інформаційної безпеки є саме ... .

19. Із правової точки зору електронний цифровий підпис – це різновид електронного підпису, який за юридичним статусом дорівнюється до власноручного в разі виконання технічних умов, визначених законом. А фізично він являє собою унікальний електронний ... , за допомогою якого підтверджується цілісність та юридична сила електронного документа, а також однозначно ідентифікується особа, яка його підписала.

20. Створення ефективної системи публічної адміністрації, що надаватиме якісні публічні послуги суспільству, стало метою адміністративних ... .

21. Принцип ... передбачає прозорість діяльності апарату державного управління для громадян через право впливу останніх на діяльність органів влади та їх посадових

осіб; урахування думки громадськості під час прийняття державно-управлінських рішень.

23. Єдиний державний портал адміністративних послуг має забезпечити створення сприятливих умов для надання громадянам і юридичним особам доступних, прозорих, безпечних та зручних в отриманні адміністративних послуг за принципом єдиного ...

24. У подальшому для визначення реформ у публічному адмініструванні, які охоплювали всі органи публічної влади, термін електронний уряд було модернізовано в «електронна ...».

25. У розділі «Мета ...» зазначено, що серед напрямків реформування є надання адміністративних послуг (стандарти надання та гарантії щодо адміністративних процедур, якість адміністративних послуг, електронне урядування).

26. Партнерство Відкритий Уряд – ця система принципів має бути обов'язково доповнена принципом першої ... , згідно з яким отримання позитивних результатів у розв'язанні будь-якої проблеми можливо тільки за умови, що особа, яка приймає рішення, особисто опікується цією проблемою, здійснює свій владний вплив на інших суб'єктів для розв'язання проблеми.

27. Електронне ... – спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій.

32. ... інформаційній безпеці системи – це можливість реалізації впливу на інформацію, що призводить до порушення конфіденційності, цілісності або доступності даних, а також можливість впливів на компоненти системи, які можуть призводити до втрати або знищення інформації чи збою функціонування ІС.

33. Реалізація принципу єдиних технічних ... в електронному урядуванні передбачає розроблення та впровадження технічних регламентів, стандартів, єдиних форматів та протоколів

34. Головною складовою електронного урядування є електронний ...

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 3

1. Що таке «електронне управління»? Поясніть його зв'язок із поняттями «електронне урядування», «електронний уряд» та «електронна держава». Обґрунтуйте Вашу позицію.

2. Поясніть зв'язок між інформаційним суспільством та суспільством знань.

3. На якому етапі розвитку знаходиться зараз система е-урядування України?

4. Які основні нормативно-правові акти у сфері інформатизації, розвитку е-урядування визначають концептуальні засади його розвитку?

5. Які завдання були визначені в Концепції розвитку е-урядування в Україні?

6. На скільки етапів була розрахована реалізація Концепції розвитку е-урядування в Україні?
7. Які передумови необхідно виконати для повноцінного впровадження електронного документообігу?
8. Що таке електронна демократія?
9. У чому відмінність трактування терміну «електронна демократія» у вузькому та широкому значенні.
10. Назвіть переваги та недоліки впровадження е-демократії.
11. Які інструменти е-демократії ви можете назвати?
12. Наскільки ефективний зворотний зв'язок у процесах е-демократії? Обґрунтуйте відповідь.
13. Які заходи було визначено в Україні для впровадження електронної демократії?
14. Наведіть приклади розбудови електронної комерції у вашому місті (районі, області).
15. Які, на вашу думку, перспективи розвитку е-демократії в Україні в найближчі десятиріччя?
16. Як на рівні держави має здійснюватися вирішення проблем захисту інформації в системах публічного управління?
17. Які Ви знаєте державні органи інформаційної безпеки?
18. Назвіть специфічні служби інформаційної безпеки е-урядування.
19. Які задачі вирішує цифровий підпис?
20. Назвіть базові аспекти, що спричиняють виникнення проблем е-урядування.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 3

1. Иванов В. В., Коробова А. Н. Государственное и муниципальное управление с использованием информационных технологий. Москва : ИНФРА-М, 2013. С. 24.
2. Кил Л., Элиот И. Экономические циклы и реформа государственной службы в США. *Госуд. служба за рубежом. Реформы госуд. упр. накануне третьего тысячелетия*: реферат. бюлл. № 6 (31). Москва : РАГС, 1999. С. 58–59.
3. Модернізація державного сектора: відкритість влади. *Policy Brief*. 2007. Квітень. С. 1–2.
4. Нові управлінські цінності. *Бюрократ*. 2007. № 8–9. С. 7.

5. Окинавская хартия информационного общества (G8). URL: <http://www.iis.ru/events/okinava/charter.ru.html> (дата звернення 03.05.2019).
6. Чукут С. А., Кукарін О. Б. Опорний конспект лекцій з курсу «Електронне урядування». Київ : НАДУ, 2009. 80 с.
7. Романюк С. А. Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості. Регіональні дослідження : монографія. Київ : УАДУ, 2001. 112 с.
8. Деякі питання реформування державного управління України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. *Офіційний вісник України*. 22.07.2016. № 55. С. 36.
9. Сайт Вінницької міської ради. URL: <http://www.vmr.gov.ua/default.aspx> (дата звернення 3.05.2019).
10. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб. : у 15 ч. / За заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017.
11. Азарова А. О., Ткачук Л. М., Нікіфорова Л. О., Шиян А. А., Хошаба О. М. Публічне управління та адміністрування в контексті захисту його інформаційного простору. Вісник Житомирського державного технічного університету. № 2.
12. Хошаба О. М. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / За заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Ч. 13: Захист інформації в системах електронного урядування. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.

ТЕМА 4. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

4.1 Національна безпека як важлива складова публічного управління та адміністрування. Суб'єкти забезпечення національної безпеки, їх функції та повноваження.

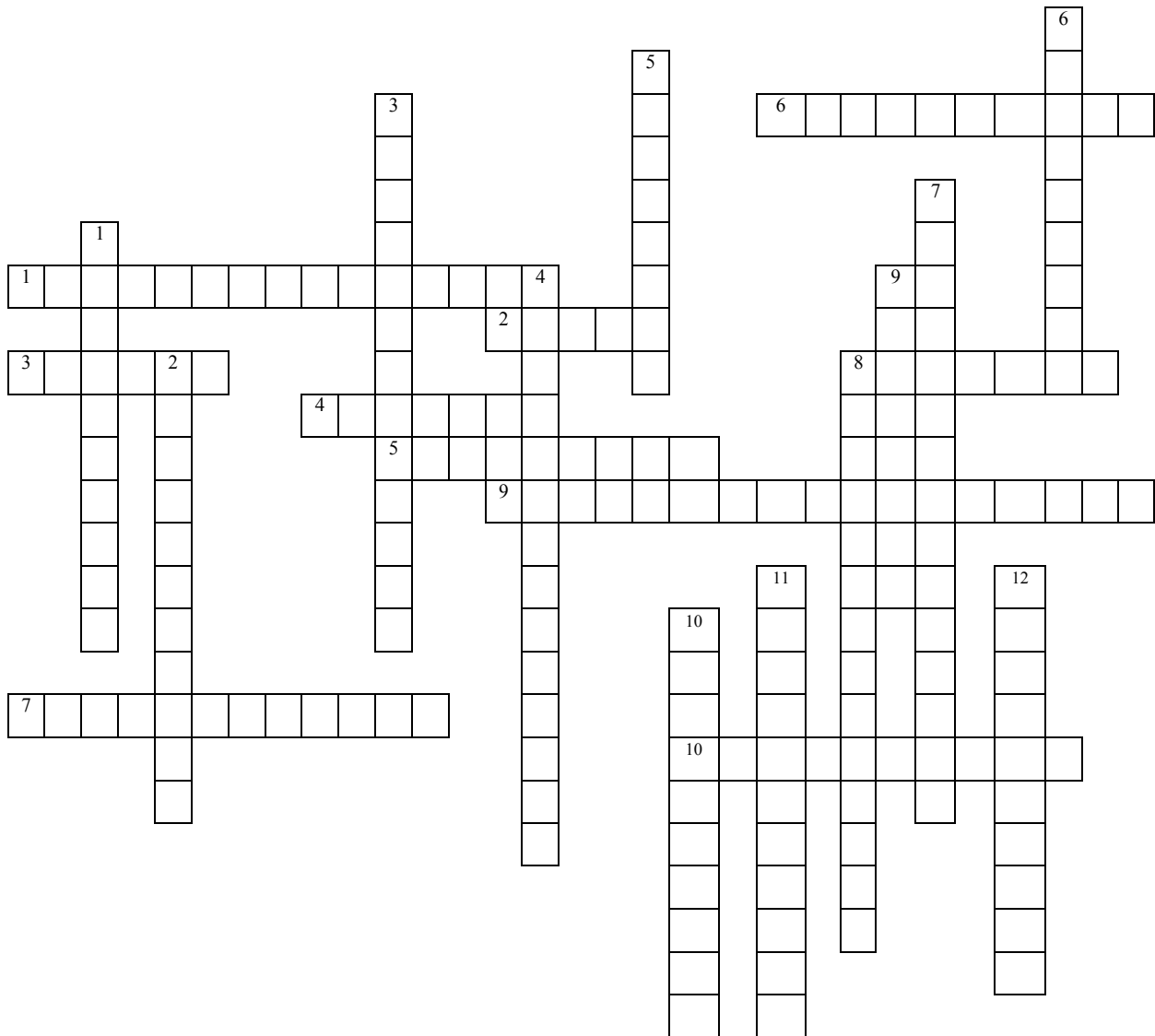
4.2 Публічне управління у сфері національної безпеки як система та специфічний вид державно-управлінської діяльності.

4.3 Забезпечення національної безпеки в системі публічного управління та адміністрування.

4.4 Особливості управління інформаційною безпекою в системі ЗНБ під час інформаційної війни.

4.5 Аналіз існуючих інформаційних моделей захисту інформації в публічному управлінні та адмініструванні.

Кросворд № 1

По горизонталі:

1. Закон України, що врегульовує відносини між двома або більше територіальними громадами на договірних засадах.
2. Які форми демократії використовує територіальна громада для вирішення питань, що відносяться до компетенції органів місцевого самоврядування?
3. Повноваження, здійснення яких пов'язане з вирішенням питань місцевого значення, наданням громадських послуг населенню.
4. Хто є суб'єктом місцевого територіального самоврядування?
5. Становлення інституту комунальних підприємств в Україні розпочалося із запровадження в Законі України «Про ...».
6. Окремі повноваження органів виконавчої влади, надані законом органам місцевого самоврядування, здійснення яких пов'язане з використанням функцій виконавчої влади на місцях.
7. Хто здійснює зв'язок з місцевими органами в унітарних державах?
8. Що може застосувати центральна влада у разі конфлікту чи непокори місцевих органів влади?
9. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах підзвітності, підконтрольності та ...
10. Діяльність спрямована на використання об'єктів комунальної власності відповідно до завдань та функцій, які покладені на органи місцевого самоврядування.

По вертикалі:

1. Принцип при якому органи місцевого самоврядування мають право збирати та розподіляти їх власні фінансові ресурси самостійно. (фінансовий)
2. Необхідною умовою ефективності функціонування органів місцевого самоврядування є їх матеріальна та фінансова ... (незалежність)
3. Одна з головних галузь комунального сектору України. (промисловість)
4. Принцип, при якому органи місцевого самоврядування мають бути вільними щодо визначення своєї власної структури для того, щоб ефективно виконувати свої функції під власну відповідальність. (організаційний)
5. У розвинутих країнах із децентралізованим устроєм доходи комунальної власності створює податкову базу місцевих ... (бюджетів)
6. Принцип, що передбачає прозорість прийняття рішень та прилюдне обговорення намірів та результатів управління комунальною власністю. (гласності)
7. Яка найважливіша тенденція європейського розвитку у другій половині ХХ століття поширювалась серед владних повноважень? (децентралізація)
8. Конституційно закріплене право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення. (самоврядування)
9. Принцип, при якому органи місцевого самоврядування повинні мати власні повноваження, які мають бути достатньо повними для ефективного здійснення місцевого самоврядування. (правовий)
10. Власність територіальної громади села, селища, міста, району у місті, а також спільна власність двох або більше територіальних громад. (комунальна)

11. Більшість європейських країн буде відносини між державою владою та місцевим самоврядуванням на принципах бюджетного ... (федералізму)
12. Принцип верховенства права, відповідність законодавству України та інших нормативно-правовим актам. (законності)

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 4

1. Дайте визначення поняття «національна безпека».
2. Наведіть основні принципи забезпечення національної безпеки.
3. Що є об'єктами національної безпеки?
4. Хто є суб'єктами забезпечення національної безпеки?
5. Які актуальні загрози визначено Стратегією національної безпеки України?
6. У чому полягає процес розроблення системи менеджменту інформаційної безпеки?
7. Наведіть основні принципи побудови і функціонування ЗНБ.
8. Проаналізуйте існуючі інформаційні моделі захисту. У чому полягають їх переваги та недоліки?
9. У чому полягає суть державно-управлінської діяльності?
10. Наведіть принципові особливості ДУД.
11. Хто є суб'єктом державного управління?
12. У чому полягає відмінність між поняттям «загроза» та поняттям «небезпека»?
13. У чому полягає відмінність між суб'єкт-суб'єктними відношеннями в ієрархічно структурованих та неструктурованих СМІБ?

ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ 4

1. Про основи національної безпеки України : Законом України від 19 черв. 2003 р. № 964-ІУ1. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 02.03.2019).
2. Про національну безпеку України : Законом України від 21 черв. 2018 р. № 2469-19. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 02.03.2019).
3. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підруч. Київ : НАДУ, 2012. 544 с.
4. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 берез. 1998 р. № 183/98-ВР1. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-ВР1>. (дата звернення: 02.04.2019).

5. Про прокуратуру України : Закон України від від 28.08.2018 р. № 1697-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. (дата звернення: 03.03.2019).
6. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України №287/2015 від 26 трав. 2015 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>. (дата звернення: 03.03.2019).
7. Стратегія кібербезпеки України : Указ Президента України № 96/2016 від 15 берез. 2016 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>. (дата звернення: 03.03.2019).
8. Воєнна доктрина України : Указ Президента України № 555/2015 від 24 верес. 2015 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> (дата звернення: 03.03.2019).
9. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : монографія. Київ : УАДУ, 2000. 328 с.
10. Цветков В. В. Державне управління : основні фактори ефективності (політико-правовий аспект) : навч. посіб. Харків : Право, 1996. 164 с.
11. Барабаш Г. О., Луценко Т. О. Організаційно-правові основи державного управління : конспект лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2016. 40 с.
12. Ліпкана В. А. Теорія управління в органах внутрішніх справ. URL: http://semestr.com.ua/book_378_glava_223_2.%C2%A0%C2%A0%C2%A0%C2%A0_Klasif%D1%96ka%D1%81%D1%96ja_za.html (дата звернення: 12.03.2019).
13. Богуш В. М., Юдін О. К. Інформаційна безпека держави : навч. посіб. Київ : МК-Прес, 2005. 432 с.
14. Богуш В. М., Довидьков О. А., Кривуца В. Г. Теоретичні основи захищених інформаційних технологій : навч. посіб. К. : ДУІКТ, 2010. 454 с.
15. Зеркалов Д. В. Информационные войны : учеб. пособ. Казань : Основа, 2012. 790 с.
16. Яремчук Ю. Е., Никифорова Л. А., Шиян А. А. Моделирование взаимодействия государственных структур и СМИ в условиях информационной атаки. *Репозитарий ВНТУ* : веб-сайт. URL: (дата звернення: 13.03.2019).
17. Голобородько Т. В., Дубіна О. Д. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні: досвід України та європейські орієнтири. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 6. 2018. URL: www.dy.nauka.com.ua (дата звернення: 13.03.2019).

ТЕМА 5. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

5.1 Органи місцевого самоврядування: функції, повноваження та організаційна структура.

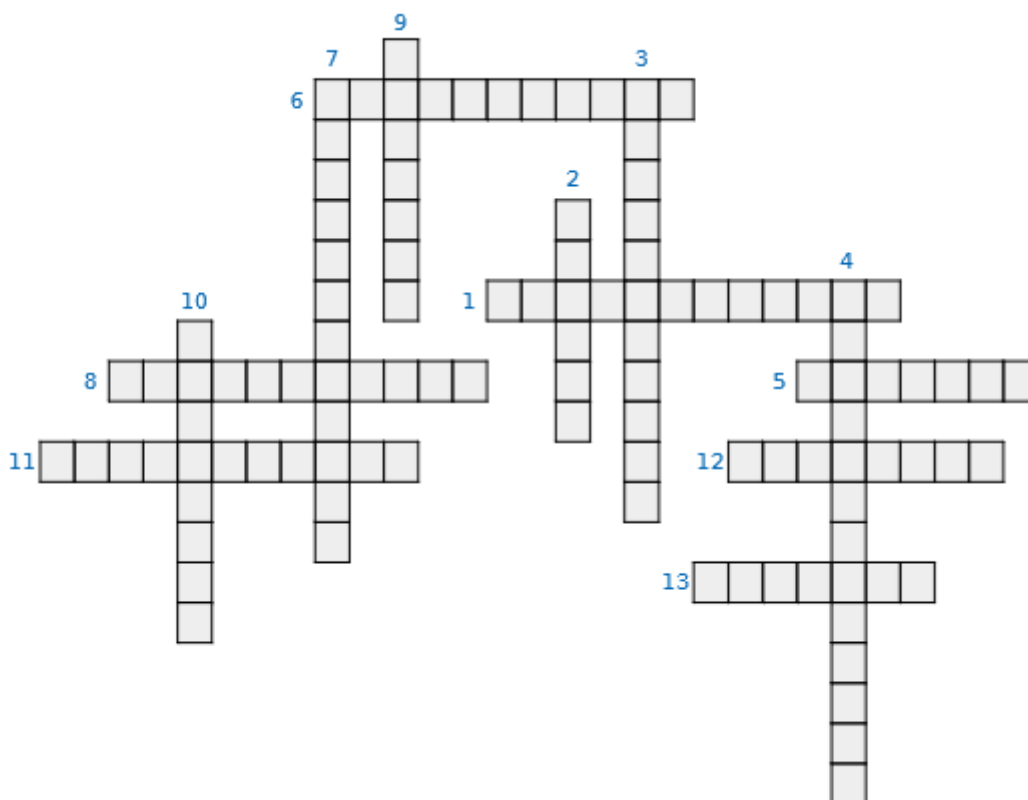
5.2 Децентралізація як ключовий фактор забезпечення ефективності місцевого самоврядування.

5.3 Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в Україні.

5.4 Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування та особливості управління нею.

5.5 Досвід муніципального управління в зарубіжних країнах.

Кросворд № 1

1. Добровільна участь населення в урядових проектах і заходах місцевого самоврядування.

2. Творцем синергетичного напрямку і винахідником терміна «синергетика» є професор Штутгартського університету і директор Інституту теоретичної фізики і синергетики ... Хакен.

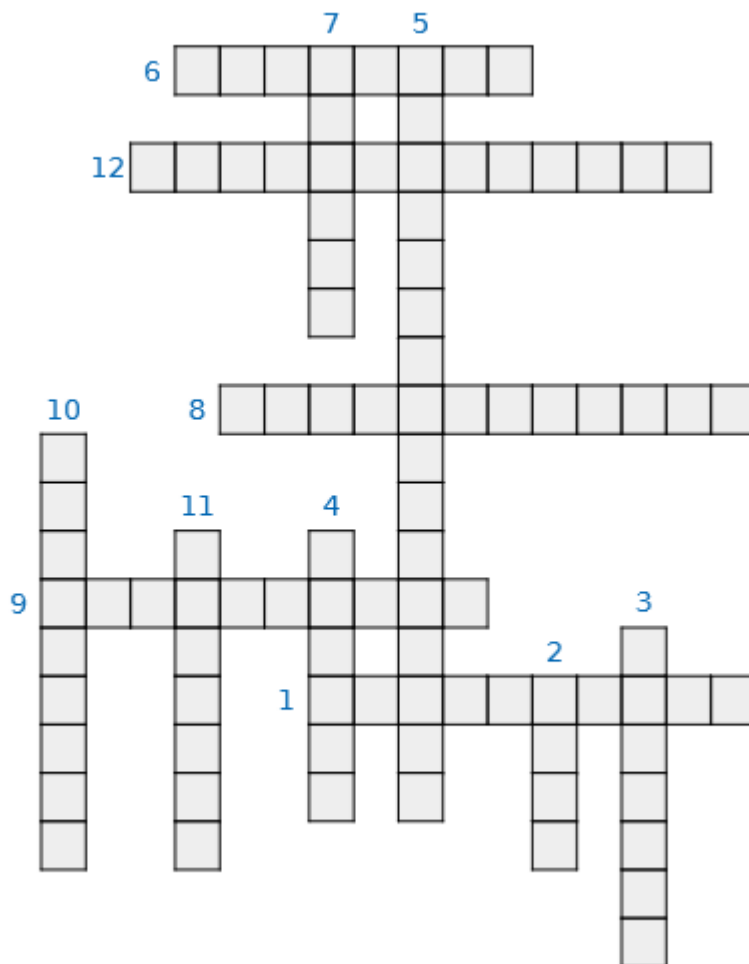
3. Горизонтальна впорядкованість у системі, при якій елементи характеризуються тотожністю.

4. Суб'єкт управління діє на ... засадах.

5. Яскравий приклад публічного колективу.

6. Науковий напрямок, що вивчає зв'язки між елементами структури, які утворюються у відкритих системах завдяки інтенсивному (потоківому) обміну речовиною та енергією з навколишнім середовищем в умовах змін.
7. Вид соціального управління, при якому здійснюється вертикальне підпорядкування, при цьому один з елементів відіграє роль головуєчого, який визначає початок діяльності усіх інших.
8. Модель соціального управління, при якій здійснюється правове перепідпорядкування одного колективу іншому або однієї особи іншій як по горизонталі, так і по вертикалі.
9. Наступає за відсутності управління.
10. Здійснюється за усіма державними органами.
11. Документ, який має найбільший владний примус у державі.
12. Основною моделлю управління є...
13. Різниця між сумою властивостей системи і сумою властивостей її компонентів називається синергетичним...

Кросворд № 2

1. Ефективний ... електронної демократії.
2. Головною складовою електронного урядування є електронний ...
3. Електронна ...
4. Одна з цілей електронної демократії.

5. Є зворотною стороною прозорості та відкритості і стосується специфіки життєдіяльності громадянина, суспільства та держави.
6. Інформаційною ... може вважатись комплекс заходів, що спрямовані на забезпечення захищеності інформації від НСД.
7. Інструмент, що забезпечує легітимність безпаперових технологій документообігу, – це електронний цифровий ...
8. Найбільш ефективним рівнем протидії загрозам і створення інформаційної безпеки є...
9. Юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має ... форму.
10. Протягом 4 місяців 2019 року близько 12,6 тис. спланованих ... було
11. Стратегія сталого розвитку ... - 2020
12. Для координації і реалізації стратегії створено ... раду.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 5

1. Розкрийте суть місцевого самоврядування.
2. Назвіть об'єкт та суб'єкти місцевого самоврядування.
3. Сформулюйте фундаментальні принципи самоврядності та самостійності територіальних громад.
4. Які існують органи місцевого самоврядування?
5. Розкрийте форми прямої демократії, що використовуються територіальними громадами під час місцевого самоврядування.
6. Які ключові питання належать до компетенції органів місцевого самоврядування?
7. Розкрийте суть децентралізації в публічному управлінні та адмініструванні.
8. Сформулюйте основні завдання процесу децентралізації.
9. Проаналізуйте переваги і недоліки централізації та децентралізації в публічному управлінні та адмініструванні.
10. Наведіть види децентралізації в публічному управлінні та адмініструванні.
11. Сформулюйте принципи раціонального співвідношення централізації та децентралізації управління.
12. Узагальніть досвід європейських країн з децентралізації управління.
13. Що є матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування?
14. Дайте визначення комунальної власності.
15. Наведіть об'єкти та суб'єкти комунальної власності.
16. Якими правами щодо управління комунальною власністю наділені органи місцевого самоврядування?
17. На яких принципах базується право комунальної власності?
18. Сформулюйте основні сучасні проблеми місцевого самоврядування в Україні.

ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ 5

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 2882/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.05.2019).
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 12.05.2019).
3. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2005. 254 с.
4. Державна регіональна політика України : особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. Київ : НІСД, 2007. 820 с.
5. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення: 12.05.2019).
6. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. (дата звернення: 12.05.2019).
7. Експертна та інформаційна підтримка процесу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. *Інститут громадянського суспільства* : веб-сайт. URL : <http://www.csi.org.ua/kоротkyj-oglyad-reformy-mistsevogo-sam/#sthash.h34QnIJ4.dpuf>.
8. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. Київ : 2017. 110 с.
9. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком : ел. навч. посіб. URL : https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/ (дата звернення: 12.05.2019).

ТЕМА 6. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

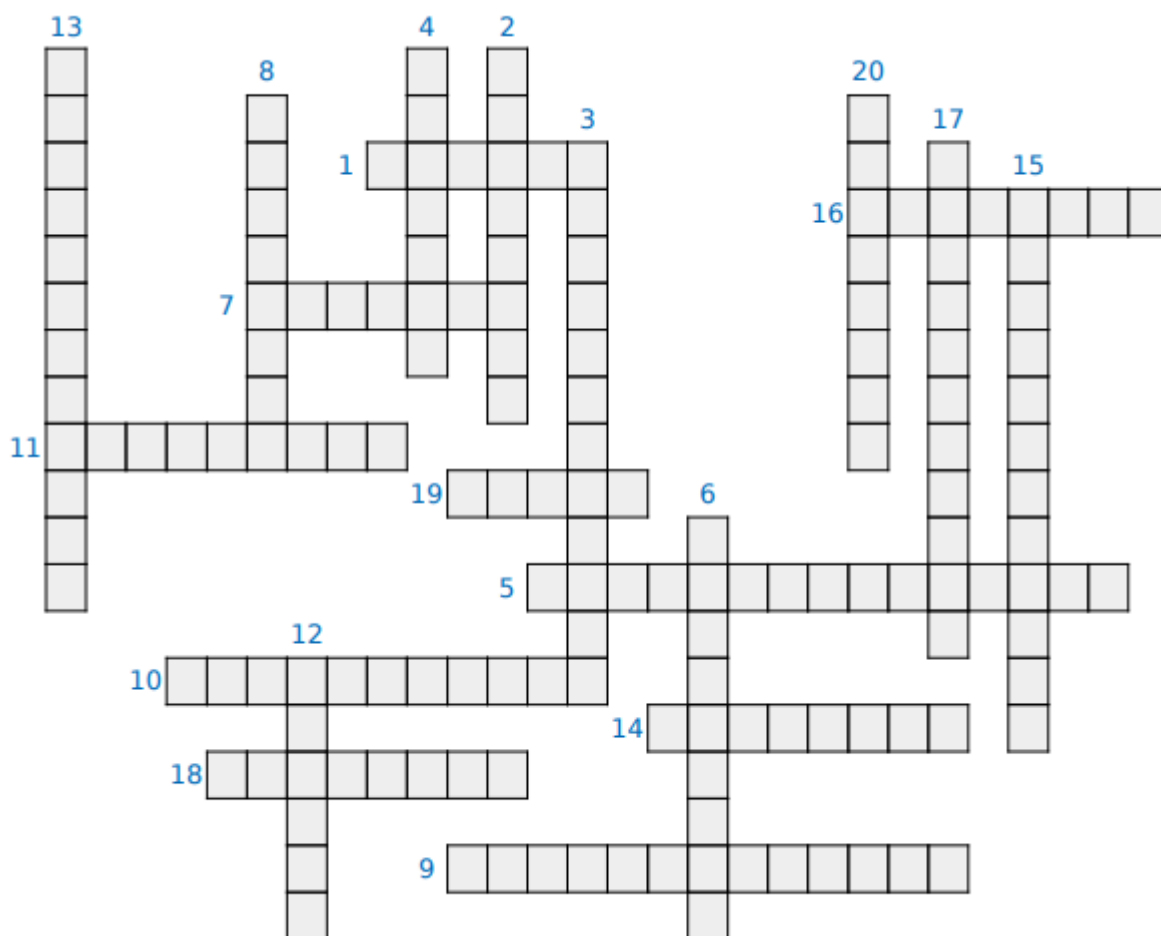
6.1 Суть та основні моделі соціальної політики.

6.2 Державні соціальні стандарти як основа нормативно-правового забезпечення соціальної політики.

6.3 Диференціація соціальної політики в регіональному аспекті.

6.4 Методологічні підходи до оцінки рівня життя населення.

Кросворд № 1

По горизонталі:

1. Узагальнюючу характеристику диференціації наявних соціальних проблем за регіонами дає регіональний ... людського розвитку.
5. Модель, що виступає як проміжна між лібералізованою американською і соціально орієнтованою шведською та німецькою моделями.
7. Рівень життя населення – це ... задоволення матеріальних, духовних та соціальних потреб людей

9. Соціальна регіональна ... виявляється, насамперед, у регіональній соціальній нерівності, що виражається у соціальних диспропорціях розвитку регіонів.
10. Підхід для розрахунку індексу вартості життя, який базується на встановлених нормативах споживання, тому і має назву...
11. Державні соціальні ... – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.
14. Державні соціальні ... – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму.
16. Із метою забезпечення нормального рівня життя держава визначає розмір прожиткового ..., який є базовим державним соціальним стандартом.
18. Соціально-економічна категорія нерозривно пов'язана із загальним рівнем життя населення регіону.
19. ... споживача – вартість стандартного набору товарів та послуг масового вжитку середнього споживача в конкретній країні в певний час.

По вертикалі:

2. Найбільш соціалізована модель, тобто економіка найбільшою мірою працює на задоволення потреб членів суспільства.
3. Підхід для розрахунку індексу вартості життя, який передбачає визначення споживчого кошика на основі фактичної структури споживчих витрат, що встановлюється за показниками сімейних бюджетів.
4. Публічне управління та адміністрування у соціальній сфері реалізується через виконання таких соціальних ...
6. ... політика є важливою складовою внутрішньої політики держави, яка реалізується через соціальні програми і на практиці реалізує відносини в суспільстві в інтересах і через інтереси основних соціальних груп населення.
8. Модель соціальної політики, яка передбачає проведення політики вирівнювання доходів, особливу політику використання робочої сили, домінування психології колективізму, солідарності в доходах, досягнення консенсусу між різними суб'єктами у вирішенні соціально-економічних проблем, виділення питань підвищення життєвого рівня населення в ранг національних пріоритетів.
12. Для моделі соціального захисту в адміністративно-командній економіці характерним є превалювання ідеї вторинності соціальної сфери щодо виробництва;
13. Модель соціальної політики – найбільш лібералізований варіант, який базується на принципі відокремлення соціального захисту від вільного ринку й обмеженні захисту лише тих, хто не має інших доходів, крім соціальних виплат.
15. ... добробут населення найбільш повно характеризує масштаби розшарування населення за рівнем доходів, витрат і майнового стану, яким визначається соціальний статус особи або соціальної групи в соціально-економічній структурі суспільства.

17. ... оцінка життєвого рівня населення регіону є важливою та вирішує проблеми, що виникають у разі дослідження регіональних відмінностей у рівні життя населення.
20. Модель, яка характеризується високими обсягами ВВП, що перерозподіляється через державний бюджет (близько 50%), створенням розвиненої системи соціального захисту на основі залучення коштів держави та підприємців.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 6

1. Дайте характеристику різним моделям соціальної регіональної політики.
2. Назвіть методи впливу держави на розвиток соціальної сфери.
3. Поясніть суть соціальної диференціації регіонів.
4. Назвіть чинники диференціації регіонів за рівнем людського розвитку.
5. Які державні соціальні стандарти встановлено в Україні?
6. Які існують недоліки нормативно-правових актів із соціального захисту населення?
7. Назвіть нові форми соціального партнерства.
8. У чому полягає необхідність порівняльного аналізу рівня життя населення регіону?
9. Як співвідносяться між собою рівень життя і якість життя.
10. Що означає поняття «вартість життя» населення і від яких факторів залежить його зміна?
11. Які методи використовуються під час розрахунку споживчого кошика?
12. Як за зведеними показниками можна оцінити рівень життя населення?
13. За якими напрямками проводиться оцінювання рівня життя населення?
14. Чим зумовлено регіональні розбіжності в оплаті праці?
15. Назвіть напрями модернізації соціально-трудових відносин.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 6

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.05.2019).
2. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком : ел. навч. посіб. URL : https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/ (дата звернення: 12.05.2019).

3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5.10.2000 р. N 2017-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14> (дата звернення: 12.05.2019).
4. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України / За ред. Л. М. Черенько. Київ : Консультант, 2006. 428 с.
5. Державна регіональна політика України : особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. Київ : НІСД, 2007. 820 с.
6. Небава М. І. Формування та використання системи соціальних стандартів і гарантій у перехідній економіці. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2001. Вип. 109, 110. С. 87–91.
7. Антоненко О. І. Розвиток системи соціального захисту населення регіону : автореф. дис. на здобуття канд. ек. наук : 08.09.01. Одеса, 2006. 18 с.

РОЗДІЛ 7. ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

7.1 Інститути публічного управління.

7.2 Феноменологія і методологія попередження та подолання політико-управлінських конфліктів.

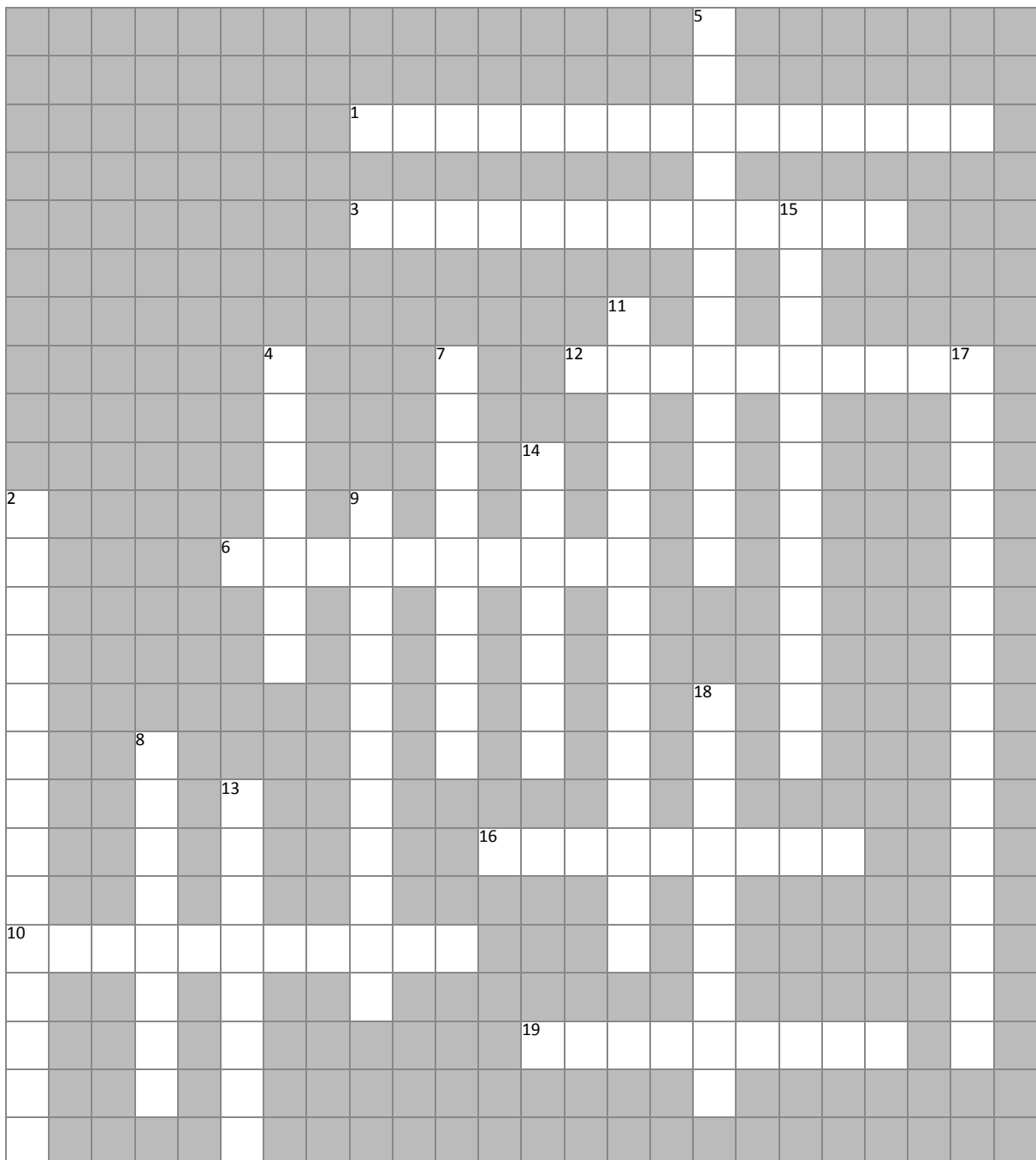
7.3 Суть і зміст, складові, чинники трансформації інститутів і процесів публічного управління.

7.4 Публічна влада територіальних публічних колективів.

7.5 Суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відносини. Повноваження суб'єктів та об'єктів.

7.6 Контроль у публічному управлінні.

Кросворд № 1

По горизонталі:

1. Протиборство, зіставлення, зіткнення систем, інтересів, класів, переконань, партій і держав.
3. Проект майбутнього устрою суспільства – це певна пропозиція змінити світ у вказаному напрямі.
6. Принцип, який передбачає, що місцеве самоврядування в Україні ґрунтується виключно на положеннях Конституції, законів України та підзаконних нормативно-правових актів, у межах і порядку, визначених чинним законодавством України.
10. Група людей, діяльність яких свідомо координується для досягнення поставлених цілей.
12. Функція місцевого самоврядування, у якій представницькі органи місцевого самоврядування реалізують на пленарних засіданнях, де вирішують питання про кількісний склад ради, внутрішню структуру і персональний склад комісій ради, її виконавчих органів, апарату ради та її виконавчих органів, забезпечуючи в такий спосіб принцип організаційної самостійності місцевого самоврядування.
16. Механізмом реалізації ... влади є сукупність спеціальних органів та установ, діяльність яких забезпечується публічною службою.
19. Модель, яка передбачає здійснення місцевого самоврядування виключно органами самоорганізації населення на місцях, без будь-якого втручання в цю сферу, а континентальна (романо-германська) передбачає здійснення місцевого самоврядування як суб'єктами місцевого самоврядування, так і органами державної виконавчої влади на місцях, з мінімальним втручанням останніх у справи місцевого самоврядування.

По вертикалі:

2. Конфронтація, яка завжди асоціюється з «холодною війною».
4. Принцип, який передбачає, що місцеве самоврядування в Україні ґрунтується виключно на положеннях Конституції, законів України та підзаконних нормативно-правових актах, у межах і порядку, визначених чинним законодавством України.
5. Принцип, який передбачає, що всі суб'єкти місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження публічно, відкрито.
7. Принцип ... самостійності органів місцевого самоврядування та його органів полягає в тому, що вони повинні мати власні повноваження, визначені Конституцією або законом.
8. Органи ... населення – представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення передбачених завдань.
Функція місцевого самоврядування, у якій органи місцевого самоврядування приймають нормативні акти локального характеру, розробляють і приймають статут територіальної громади, регламент ради, здійснюють правове регулювання.
9. Порядок управління і розпорядження об'єктами комунальної власності, місцевими фінансами, регулювання земельних відносин, використання природних ресурсів на відповідній території тощо.
11. Функція місцевого самоврядування, яка здійснюється через контрольні заходи щодо перевірки діяльності посадових осіб, виконавчих органів місцевого самоврядування і депутатів відповідних рад.
13. Функція місцевого самоврядування, яка здійснюється через контрольні заходи щодо

перевірки діяльності посадових осіб, виконавчих органів місцевого самоврядування і депутатів відповідних рад.

14. Функція місцевого самоврядування, яка реалізується через сприяння охороні громадського порядку, що забезпечується діяльністю всієї системи правоохоронних та судових органів, державних служб, інспекцій, які здійснюють функції нагляду та контролю за дотриманням законодавства.

15. ... контроль здійснюється у формах попереднього і подальшого контролю.

17. Представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення завдань місцевого значення.

18. ... самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їхні виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕМИ 7

1. Дайте визначення поняття «інститут».
2. Наведіть характеристики точок зору на поняття «економічна ефективність інститутів».
3. Дайте тлумачення різних позицій щодо «інститутів, які є результатом ідеології та віри».
4. Наведіть пояснення думок про те, що «...інститути створилися випадковим чином».
5. Наведіть характеристики точок зору щодо «теорії соціального конфлікту для інститутів».
6. Наведіть визначення політико-управлінського конфлікту.
7. Охарактеризуйте поняття «ідеологічна конфронтація» та наведіть приклади.
8. Наведіть перелік недоліків у прийнятті рішень в умовах кризи.
9. Охарактеризуйте різні точки зору щодо трактування поняття «адміністративна реформа».
10. Перерахуйте принципи місцевого самоврядування. Наведіть приклади їхнього застосування в публічному управлінні та адмініструванні.
11. Наведіть ті принципи місцевого самоврядування, на основі яких можуть формуватися позитивні зворотні зв'язки.
12. Наведіть три різні значення терміна «держава» та порівняйте їх між собою.
13. Наведіть форми зовнішнього контролю у сфері публічного управління в Україні.
14. Окресліть перспективи контролюючої функції в публічному управлінні в Україні.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 7

1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. Москва : Фонд экономической книги «НАЧАЛА», 1997. 180 с.
2. Acemoglu D., Robinson J. A. Economic Origins of Dictatorship and Democracy. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 416 p.
3. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. К. : Наш формат, 2016. 400 с.
4. Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. К. : КНУКіМ, 2016. 167 с.
5. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
6. Євтушенко О. Н. Основи теорії державного управління. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 268 с.
7. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Вашенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін [та ін.]. К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
8. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н. Л. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 382 с.
9. Шатило О. А. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування». Житомир : Кафедра менеджменту організацій і адміністрування ЖДТУ, 2014. 51 с.
10. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: Електронний навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2018. 278 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до організації самостійної роботи студентів
з вивчення дисципліни «Публічне управління та
адміністрування» для студентів спеціальностей
«Менеджмент» і «Публічне управління та адміністрування»
всіх форм навчання

Укладачі *Анжеліка Олексіївна Азарова*
Людмила Миколаївна Ткачук
Олександр Мирославович Хошаба

Рукопис оформлено *Л. Ткачук*

Редактор *О. Ткачук*

Оригінал-макет підготував *О. Ткачук*

Підписано до друку 26.09.2019.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 2,34.
Наклад 40 (1-й запуск 1–21) пр. Зам. № 2019-129.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
press.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.